

פניני אביר יעקב

פנינים לפרשת השבוע מתורת המקובל האלקי
רבינו יעקב אביחצירא זיע"א

גליון ל"ג - פרשת עקב תשפ"ד

האכילה, בשעת 'תאכל בה לחם', ואז יזכה ל'לא במסכנת', שלא יגיע לידי 'מסכנות' - לידי עניות. ועוד רמז יש, שהמילה 'מְסַכֶּנֶת' כפי שהיא כתובה בתורה - ללא האות ו', הגימטריא שלה זה 'בנטילת הידים' [חמש מאות ושבעים], ואם היא כתובה בכתיב מלא, 'במסכנות' [עם שני כוללים], אז היא עולה בגימטריא 'עשיר' [חמש מאות ושמונים], לרמז שהעושר והעוני תלויים בנטילת הידיים.

יום שלישי

מחשבות זרות בתפילה

מצוי הרבה פעמים שאדם עומד בתפילה לפני הקב"ה, ופתאום מגיעים למוחו כל מיני מחשבות בעסקי העולם הזה, מה כדאי לעשות בשביל להרוויח יותר, איך אפשר לשפר את העסק. או שהוא חושב על הפסדים שהיו לו וכדומה, וכמה שהוא מנסה לחזור ולהתרכז בתפילה - הוא לא מצליח.

כותב מרן 'אביר יעקב' בספרו 'גנזי המלך' שהעצה לזה היא שיחשוב ויחדיר אז בראשו שהוא לא יכול לעשות כלום, וכל ההשתדלות שלו לא תועיל לו, אלא רק 'וזכרת את ה' א-להיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל'.

וזה מרומז גם במילה הראשונה של התורה 'בראשית', שידוע שכל העניינים שבעולם נרמזו במילה 'בראשית', המילה הראשונה של התורה, ובפרט הדרכים ללחום עם היצר הרע.

'בראשית' ראשי תיבות 'בשעת התפילה שים רעיוניך אל הוי"ה' [האות הראשונה של שם הוי"ה זה י'].

וכשיתבונן בזה יתפוס ששום מחשבה ומעשה שלו בענייני העולם הזה - לא יועילו לו, אלא רק תפילה ובקשה מאת הקב"ה, וכמו שמתרגם אונקלוס את

אם היא נחשבת אצל אנשים קלה או חמורה. וזה מה שהתפלל דוד המלך 'הֲרִנִי ה' דָּרְךְ חֲקִיךְ וְאֶצְרְנָה עֲקֵבִי, שביקש שיקבל שמירה מהשמים, ובפרט לעבירות שנראות קלות, ונקראות 'עקב', כי הן בעצמן חמורות, וגם יכולות לגרום עוד עבירות חמורות בעקבותיהן.

יום שני

סגולה לפרנסה - נטילת ידיים

רוב האנשים בעולם מסתובבים כל הזמן וחושבים איך להרוויח יותר כסף, אבל הם לא יודעים ש'לי הכסף ולי הזהב אמר ה'', ולא יועיל לאדם כל השתדלותו לעסוק יותר במסחר ולהרוויח יותר, אלא האדם צריך לבטוח בקב"ה שמשגיח וזן את כל העולם ברחמיו, ולהרבות בתורה ומעשים טובים, ולהתפלל ולבקש מהקב"ה שיזון אותו וישלח לו פרנסה בכבוד ובריוח.

מרן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם' מביא את דברי חז"ל במסכת שבת (סב:) שמי שזהיר בנטילת ידיים כראוי, בריבוי מים ובדקדוק הלכה, יזכה לעשירות מאת ה', וכמו שאמר האמורא הקדוש רב חסדא: אֲנָא מְשַׁאֲי מְלָא חֲפְנֵי מֵיָא [פירושו, אני נטלתי את ידי במלוא חופנים מים], וְיִהְיֶה לִי מְלָא חֲפְנֵי טִיבוּתָא [-ונתנו לי מלא חופנים טובה].

אבל מי שחלילה מזלזל בנטילת ידיים - תיגרם לו עניות רחמנא ליצלן, וכמו שמרומזו בברכת 'על נטילת ידיים' שהם ראשי תיבות 'עני'.

ורמז לכל זה יש בפסוק בפרשה שלנו 'ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם', 'ארץ' זה גוף האדם שנקרא 'ארץ', ועל האדם לקדש את עצמו בשעת

יום ראשון

תזהר מעבירה קלה!

כל אדם צריך לחשב את כל הדרכים שלו בזהירות ובדקדוק רב, ולבחון כל פעולה שהוא עושה, האם זו מצוה או עבירה. ולעתים קורה שאדם חושב על פעולה מסוימת שהיא לא עבירה, אבל באמת היא עבירה גדולה מאד ואפילו שאנשים מזלזלים בחומריתה.

כותב מרן 'אביר יעקב' בספרו 'אלף בינה' (תהלים קיט ה) שאת המקור לזהירות הזו מביא רש"י בפרשה על הפסוק 'והיה עקב תשמעון': 'אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון', ומזה מוכח שצריך שמירה מיוחדת מהעבירות שנראות קלות, ולא לזלזל בהן, אלא אדרבה להשגיח עליהם עוד יותר.

ושתי סיבות יש מדוע צריך להשגיח עליהם ביותר:

הראשונה, שידוע הכלל 'עבירה גוררת עבירה', ולכן אפילו אם הם באמת מצוות קלות, אבל הם יגררו את האדם לעוד עבירות, ועבירה 'קלה' יכולה לגרום עבירה חמורה.

והסיבה השניה היא, שאי אפשר באמת לדעת מהי עבירה קלה ומהי עבירה חמורה, וגם עבירות שחכמים קראו להם 'קלות', הם לא מתכוונים שבאמת הם קלות, אלא שזו ההסתכלות של האנשים עליהם, ויש עבירות שאנשים מזלזלים בהם, ובאמת הן חמורות ביותר, כמו למשל איסור לשון הרע, שאנשים מאד מזלזלים בו, ואומרים לעצמם 'מה כבר עשיתי, בסך הכל דיברתי, אבל לא עשיתי שום מעשה', אבל באמת על איסור זה כתוב שזה חמור יותר מעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

ומכל זה יש ללמוד שצריך מאד להיזהר מכל צל של עבירה, ולא משנה

קדו טללי מרכה

הפסוק 'זוכרת את ה' א-להיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל' - 'אָרִי הוּא דִּיְהִי לָךְ עֶצֶה לְמִקְנֵי נֶכְסֶיךָ' - שהקב"ה הוא זה שנותן את השכל לקנות נכסים. ואז בודאי הניסיון של מחשבות זרות באמצע התפילה - ייחלש וייפסק, ויוכל לפנות את מוחו ולבו ולהתפלל ולבקש מהקב"ה על כל מה שצריך.

יום רביעי

מעלת התשובה

גדולה מאד היא מעלת התשובה. הגמרא כותבת (יומא פו.) שהתשובה היא אחת משבע הדברים שקדמו לעולם, זאת אומרת שהתשובה היא אחד מהיסודות של העולם, ובלי התשובה - העולם לא היה יכול להתקיים. ועל ידי התשובה האדם ניצל מכל מיני צרות ופורעניות שהיו יכולות להגיע אליו אם לא היה עושה תשובה. בענין זה דורש מרן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם' ומרמז בפסוק 'ועתה ישראל מה ה' א-להיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' א-להיך', שהגמרא שואלת על הפסוק הזה, 'אטו יראה מילתא זוטרתא היא' [פירוש, האם לקנות את היראה זה דבר כל כך קל ופשוט כמו שנראה מלשון הפסוק 'מה ה' שואל מעמך' 'כי אם ליראה'], הרי קנין מידת היראה זה דבר שמקיף את האדם מהרגע שהוא נולד ועד יום מותו.

אלא, מבאר רבנו 'אביר יעקב', המילה 'ועתה' מרמזת על התשובה, כמו שאומרים חז"ל 'אין 'ועתה' אלא לשון תשובה'. וזה בגלל שאת התשובה אפשר לעשות בכל רגע ובכל זמן, ולא צריך לחכות לזמן מסוים, 'ועתה' - עכשיו.

ואם כן, אין כוונת התורה על היראה שצריך כל הזמן, שזה בהחלט לא דבר קל, ועל זה התורה לא היתה כותבת 'כי אם ליראה', אלא כוונת התורה על היראה שצריך אדם שיהיה בידו מתי שהוא רוצה לעשות תשובה, 'ועתה ישראל', כשתרצו לעשות תשובה, אל תפחדו מהייסורים והצרות שיהיו למי שחטא, שאם תעשו תשובה, הקב"ה

ברחמיו ימחל על הכל, אבל 'מה ה' שואל מעמך' דבר אחד הקב"ה כן רוצה - 'כי אם ליראה' - 'יראת שמים'. ולכן מתאים הלשון 'כי אם ליראה', שהכוונה שבשביל לעשות תשובה שלימה לא צריך תיקון על ידי ייסורים וכדומה, אלא ביראת שמים לבד יפטר מהכל.

יום חמישי

טהרת המחשבה בתפילה

עבודת התפילה - עבודה גדולה היא. כותב מרן 'אביר יעקב' בספרו 'אלף בינה' (תהלים קיט מ) שבאותה שעה שאדם עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, הוא צריך לטהר את המחשבות שלו, ולהתנהג כאילו אין שום דבר אחר בעולם, אלא הוא שעומד לפני הקב"ה, ומבקש ממנו את כל מה שהוא צריך.

וכמו כן לא לחשוב מחשבות בעניינים אחרים, שהרי הקב"ה יודע את כל מחשבות הלב, ואין ירצה שהתפילה שלו תתקבל תוך כדי שהוא חושב בדברים אחרים, וכמו שדורשת הגמרא (תענית ב.) על הפסוק בפרשה 'ולעובדו בכל לבבכם', 'איזו היא עבודה שבלב - הוי אומר זו תפילה', שעיקר התפילה היא בלב, ולא בדיבור. ולכן אם רק מדבר ואומר את מילות התפילה, אבל הלב שלו במקום אחר - הרי זה כאילו לא התפלל.

וזו גם כוונת הפסוק בתהלים (קב א) 'ולפני ה' ישפוך שיחו', שלכאורה קשה, מה הדימוי בין 'שפיכה' לדברים שבלב. אלא זה משל, כמו אדם שאוחז כלי מלא מים או יין, אם שופך אותו, לא נשאר בו כלום, אלא הכל מתרוקן. כך צריכה להראות התפילה, שישפוך את כל הלב לקב"ה, שלא תישאר בו שום מחשבה אחרת חוץ ממחשבת התפילה.

והתפילה גם נקראת 'שיחה' - לפני ה' ישפוך שיחו', שכמו שאדם שרוצה לדבר ולשוחח עם מישהו, ולבקש ממנו דבר גדול, בוודאי שמכין את עצמו כראוי, ולא חושב על דברים אחרים בזמן שמדבר עם השני, שאם יחשוב על דברים אחרים, לא יצליח להיות בישוב

בדעת, והבקשה שלו תצא מבולבלת, וכמו כן שלא תתמלא בקשתו. על אחת כמה וכמה אדם שעומד לפני הקב"ה, שלא רק שומע את הדיבורים, אלא גם יודע את המחשבות, צריך להיות כולו מכוון רק כלפי התפילה והקב"ה.

יום שישי

תפילין - הגנה מהחטא

יהודי צריך לקיים את כל המצוות בגלל שנצטווה על זה מהקב"ה, אבל חוץ מעצם החיוב, יש במצוות תועלת גדולה מאד ותיקונים שנעשים על ידי קיום המצוות, ובכל מצווה יש סגולה מיוחדת שיש רק בה.

מרן 'אביר יעקב' כותב בספרו 'גנזי המלך' שאחת מהמצוות שגילו לנו חז"ל את הסגולה המיוחדת שלה, זה 'מצוות תפילין', שיש בה כח מיוחד להציל מהיצר הרע, ולכן כל אדם צריך מאד להיזהר בה. ובפרט בעל תשובה - שכבר נפל בחטא ולכן צריך זריזות מיוחדת בקיום המצוות, אם רוצה להתגבר מחדש ולנצח את היצר, צריך להקפיד מאד ולא להחטיר אפילו יום אחד שלא יניח בו תפילין, חלילה.

כי במצוות תפילין יש שני חלקים, 'תפילין של יד' ו'תפילין של ראש', תפילין של יד זה כנגד הלב, ותפילין של ראש זה כנגד העיניים כמו שכתוב בפסוק 'והיו לטוטפות בין עיניכם'. והלב והעיניים הם שני סרסורי עבירה - שני כוחות שיכולים לקרב את האדם לעבירה, שהעין רואה והלב חומד ואז כלי המעשה גומרים, ולכן אם נשמר מאד לא להסתכל על דבר עבירה, ולא לחמוד ולרצות דבר עבירה, ינצל מהרבה עבירות.

וכמו שאומרים חז"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) על הפסוק (משלי כג ו) 'תנה בני ליבך לי ועיניך דרכי תצורנה' 'אי יחבת לי ליבך ועיניך אנה ידע דאת לי' - אם אתה תתן לקב"ה, ותשמור את העיניים ואת הלב, אתה תהיה שלו.

ולתפילין יש את הכח לעזור לאדם לשמור את העיניים ואת הלב.

